

Hareketlilik (Mobility) Teorisi Çerçevesinde Dijital Göçebelik ve Turizm: Bibliyometrik Bir Değerlendirme

Zehra YARDI^{1*} , Yunus Emre YURDAKUL¹

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Türkiye

ÖZ

Dijital göçebelik, bireylerin teknolojik gelişmeler ve küreselleşmenin etkisiyle çalışma mekânlarından bağımsız hale gelerek, fiziksel olarak farklı coğrafyalarda yaşarken dijital araçlar aracılığıyla uzaktan çalışabildiği esnek bir yaşam ve çalışma biçimi olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışma, dijital göçebelik üzerine yapılan akademik araştırmaların Scopus veri tabanında bir bibliyometrik analizini gerçekleştirerek, literatürdeki eğilimleri, temel temaları ve iş birliği ağlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Scopus veri tabanında yer alan 80 makale, bibliometrix R paketi yardımıyla tematik haritalar, atıf ağları ve eş görölme analizi gibi metriklerle sistematik bir biçimde analiz edilmiştir. Araştırmanın bulguları, dijital göçebelik literatürünün disiplinler arası bir yapıya sahip olduğunu ve son yıllarda hızla genişlediğini göstermektedir. COVID-19 pandemisi, uzaktan çalışma ve dijitalleşme uygulamalarını hızlandırarak bu alandaki akademik ilginin artmasına katkı sağlamıştır. Literatürde öne çıkan temalar arasında yaşam tarzı, hareketlilik, dijitalleşme ve turizm yer almakta ve bu kavramların mobilite teorisi çerçevesinde anlam kazandığı vurgulanmaktadır. Elde edilen sonuçlar, dijital göçebelik araştırmalarının mevcut durumunu haritalandırarak, gelecekteki çalışmalara yönelik kapsamlı bir referans kaynağı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Dijitalleşme, Uzaktan Çalışma, Sürdürülebilirlik, Mobility

Sorumlu Yazarın E-postası: zehrayardi@aydin.edu.tr

Cite as: Yardi, Z.& Yurdakul, Y.E. (2025). Hareketlilik (Mobility) Teorisi Çerçevesinde Dijital Göçebelik ve Turizm: Bibliyometrik Bir Değerlendirme. *Journal of Business and Trade*, 6(1), 1-18. <https://doi.org/10.58768/joinntt.1636695>

Mobility Theory Framework for Digital Nomadism and Tourism: A Bibliometric Analysis

ABSTRACT

Digital nomadism is defined as a flexible lifestyle and work model in which individuals, influenced by technological advancements and globalization, become independent of traditional workplaces and engage in remote work using digital tools while residing in different geographical locations. This study aims to conduct a bibliometric analysis of academic research on digital nomadism in the Scopus database, identifying trends, key themes, and collaboration networks in the literature. A total of 80 articles from the Scopus database were systematically analyzed through metrics such as thematic maps, citation networks, and co-occurrence analysis using the bibliometrix R package. The findings reveal that the digital nomadism literature is interdisciplinary in nature and has expanded rapidly in recent years. The COVID-19 pandemic has accelerated remote work and digitalization practices, contributing to the growing academic interest in this field. Prominent themes in the literature include lifestyle, mobility, digitalization, and tourism, with these concepts gaining significance within the framework of mobility theory. The results provide a comprehensive mapping of the current state of digital nomadism research, offering a valuable reference point for future studies.

Keywords: Globalization, Digitalization, Remote Work, Sustainability, Mobility

1 Giriş

Dijitalleşme ve küreselleşmenin hızla gelişmesi, bireylerin çalışma ve yaşam biçimlerinde köklü dönüşümlere yol açmıştır. Bu dönüşümün en dikkat çekici örneklerinden biri olan dijital göçebelik, teknoloji odaklı bir yaşam tarzı olarak iş ve yaşam sınırlarını yeniden şekillendirmiştir (Makimoto ve Manners, 1997; Reichenberger, 2018). Dünya da turizm hareketliliğin artışıyla birlikte sektör çalışanları, turizm bilim insanları ve sektörün yöneticileri teknolojik dönüşüme ayak uydurarak ofiste, evde veya sosyal ortamlarından çalışmalar yürütmüşlerdir (Arıca et al., 2023; Şeyhanlıoğlu ve Kingır, 2023). Dijital göçebeler, internet ve dijital araçların sunduğu esneklik sayesinde mekân bağımsız bir şekilde çalışmayı benimseyen, hareketliliği ise yaşamlarının merkezine alan bireylerdir (Reichenberger, 2018). Bu olgu, sadece bireysel bir yaşam biçimi değil, aynı zamanda turizm, teknoloji, küreselleşme ve sürdürülebilirlik gibi disiplinlerarası alanlarla ilişkili önemli bir çalışma sahasıdır (Green, 2020; Orel, 2019).

COVID-19 pandemisinin küresel etkisi, uzaktan çalışma uygulamalarını yaygınlaştırarak dijital göçebelik kavramını daha da ön plana çıkarmıştır (Cook vd. , 2023). Pandemi sonrası dönemde, dijital göçebeler için özel vize programları geliştiren ülkelerin sayısındaki artış, bu yaşam tarzının ekonomik ve sosyo-kültürel bağlamda giderek daha fazla önem kazandığını göstermektedir (Holleran, 2023). Ayrıca, dijital göçebelik, bireylerin yalnızca teknoloji bağımlılığı ve mobilite gereksinimlerini değil, iş-yaşam dengesi, çevresel sürdürülebilirlik ve turistik destinasyonlardaki yerel topluluklarla etkileşimlerini de içeren karmaşık bir yapı sergilemektedir (Aroles vd. , 2020; Gretzel, 2019).

Dünya genelinde 35 milyondan fazla dijital göçebe bulunmaktadır. Bu topluluğun %49,81'ini kadınlar, %50,19'unu ise erkekler oluşturmaktadır (Benedetti, 2022). Dijital göçebelerin ortalama yaşı yaklaşık 40 olup büyük bir kısmı kendi işlerini yönetmektedir (Richards, 2022). Verilere göre, dijital göçebelerin %83'ü bağımsız çalışırken, yalnızca %17'si bir şirkete bağlı olarak uzaktan hizmet vermektedir (Thompson, 2023). Ortalama bir dijital göçebenin yıllık bütçesi 22.500 dolar civarındadır (Gretzel, 2019). Meslek dağılımı incelendiğinde, pazarlama, e-ticaret, içerik üretimi ve tasarım gibi sektörlerin dijital göçebelerin %51'ini kapsadığı görülmektedir (Müller, 2023).

Dijital göçebelik olgusu literatürde hızla büyüyen bir alan haline gelmiş olup, bu konuda yapılan çalışmaların kapsamlı bir değerlendirmesini gerektirmektedir. Özellikle sosyal bilimler alanında, bu olguya yönelik araştırmaların artış oranı, konunun disiplinlerarası niteliğini ve akademik çevrelerde giderek artan önemini göstermektedir. Ancak, mevcut literatürün tematik, coğrafi ve metodolojik dağılımını analiz etmek, bu alanın güçlü yönlerini ve araştırma eksikliklerini belirlemek açısından kritik bir önem taşımaktadır (Donthu vd. , 2021).

Dijital göçebelik üzerine yapılan bu çalışmada, akademik araştırmaların Scopus veri tabanında bir bibliyometrik analizi gerçekleştirilerek, literatürdeki eğilimleri, temel temaları ve iş birliği ağlarını ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bibliyometrik analiz yöntemi, literatürün haritalanmasını sağlayarak mevcut akademik birikimin görselleştirilmesi ve gelecekteki araştırma yönelimlerinin belirlenmesi açısından önemli bir araç sunmaktadır (Aria ve Cuccurullo, 2017; Zupic ve Cater, 2015). Bu kapsamda, dijital göçebelik literatürünün mevcut durumunu bütüncül bir yaklaşımla inceleyen bu çalışma, gelecekteki akademik araştırmalar için bir yol haritası oluşturmayı hedeflemektedir.

2 Kavramsal Çerçeve

2.1 Dijital Göçebelik

Dijital göçebe topluluğu, farklı yaşam tarzları, iş modelleri, gezgin profilleri ve kültürel fenomenler olarak çeşitli tanımlara sahip olmasına rağmen, son dönemlerde hızla büyüyen bir topluluk haline gelmiştir. Bu kavram, ilk kez Tsugio Makimoto ve David Manners'ın (1997) yaptığı çalışmada bu topluluğun yapısına dair yapılan araştırmalarla, yeni teknolojilerin, çalışma düzenlemelerinin ve girişimcilik uygulamalarının, insanların hayatlarını köklü bir şekilde dönüştürebileceği fikri savunulmuştur. Dijital göçebe literatürü incelendiğinde, bu topluluğun çoğunlukla sırt çantalı gezginler, bağımsız girişimciler ve serbest çalışanlar gibi çeşitli profillerle tanımlandığı, ayrıca ortak çalışma ve yaşam alanlarına sahip bir turist tipolojisi olarak da ele alındığı gözlemlenmektedir. (İli ve Büyükbaykal, 2023).

Uzaktan çalışma kültürünün oluşabilmesi için belirli teknolojik gelişmelerin yanı sıra iş süreçlerinin de dönüşmesi gerekmektedir. Dijital teknolojilerin ilerlemesiyle birlikte, uzaktan çalışma kavramının yaygınlaşmasının ofis ve ulaşım gibi maliyetleri azaltmada avantaj sağlayabileceği düşünülmektedir. Konumdan bağımsız yaşam ve çalışma biçimine sahip dijital göçebeler ile diğer uzaktan çalışanlar arasında önemli farklar bulunmaktadır. Uzaktan çalışanlar genellikle sabit bir mekânda çalışmayı tercih ederken, dijital göçebeler, ilgilerini çeken, eğlenceli ve hobilerini gerçekleştirebilecekleri destinasyonları seçme özgürlüğüne sahiptir. Dijital göçebeler, boş zamanlarını verimli kullanmaya odaklanarak, çalışma ve yaşam dengesini yeniden şekillendirmeye çalışmaktadır (Richards, 2022).

Dijital göçebelik, modern çalışma yaşamının getirdiği katı sınırları aşma arzusuyla şekillenmiştir. Bireyler, istedikleri yerde yaşama ve çalışma hayallerini gerçekleştirebileceklerine inanarak, sınırsız küresel hareketlilik, esnek çalışma saatleri ve geleneksel ofis ortamından uzaklaşma gibi unsurların sunduğu avantajlardan yararlanmaktadır (Chevtayeva ve Denizci Guillet, 2023). Dijital göçebeler, sürekli gezginler olarak kalıcı bir yerleşim yerine bağlı kalmadan, konumdan bağımsız bir çalışma biçimini benimsemektedir. Bu durum, iş yaşamını kişisel yaşamla daha esnek bir şekilde bütünleştirmelerini sağlamaktadır (Benedetti, 2022).

Dijital göçebelerin motivasyonu, klasik uzaktan çalışanlardan farklı olarak, hareketli yaşam tarzı, seyahat deneyimleri ve ofis ortamından uzaklaşma arzusuyla şekillenmektedir. Dijital göçebeler, iş hayatlarını seyahatle entegre eden bireyler olarak, belirli bir ofise veya kalıcı bir konuta sahip olmaksızın, dolaşan internet girişimcileri olarak tanımlanmaktadır (Müller, 2023). Bu yaşam biçimi, çalışma esnekliğini artırarak bireylere farklı projeler ve pozisyonlar arasında geçiş yapma özgürlüğü sunmaktadır. Dijital göçebeler, sabit bir şirket veya proje ile uzun süre çalışmak yerine, değişken projelerde yer almayı ve işlerini ihtiyaçlarına göre şekillendirmeyi tercih etmektedir. Bu durum hem işverenler hem de çalışanlar için karşılıklı esneklik sağlamaktadır. İşverenler, sabit maaş ve sigorta ödemeleri gibi yüklerden kurtulurken, dijital göçebeler kendi programlarını belirleyerek bağımsız bir

çalışma modeli oluşturmaktadır (Guttentag, 2022). Ayrıca, uzaktan çalışma kültürünün yaygınlaşmasıyla birlikte ofis giderlerinin azalması, bu modeli iş dünyası için daha cazip hale getirmektedir.

2.2 Dünyada Dijital Göçebelik

Dijital göçebe sayısındaki artış, işletmelerin, destinasyonların ve ülkelerin dikkatini çekmektedir. Bu durum, bu topluluklara yönelik vize muafiyetleri, ortak çalışma ve yaşam alanları ile yüksek hızlı internet erişimi gibi yeni düzenlemelerin yapılmasını kaçınılmaz hale getirmiştir (Benedetti, 2022). Portekiz, Endonezya, Birleşik Arap Emirlikleri, Barbados, Gürcistan, İzlanda ve Tayvan gibi ülkeler, dijital göçbeleri kendilerine çekmek için adeta bir yarış içindedir (Chevtaeva ve Denizci Guillet, 2023). Öte yandan, COVID-19 pandemisi nedeniyle birçok şirket, çalışanlarına ofis dışında hem evlerinden hem de dünyanın farklı bölgelerinden çalışma fırsatı sunmaya başlamıştır (Richards, 2022). Zapier, Gitlab ve Doist gibi firmalar, ofislerini kapatıp tamamen uzaktan çalışma modeline geçerken; Google, Twitter ve YouTube gibi şirketler ise hibrit çalışma modelleri uygulamaya başlamıştır (Guttentag, 2022). Dijital göçbeler, bu fırsatları değerlendirerek uzun süre farklı turistik destinasyonlarda ve tropikal bölgelerde yaşama imkânı bulmaktadırlar (Müller, 2023).

Dijital göçebelik yaşam tarzının yaygınlaşmasıyla birlikte, ortak çalışma ve yaşam alanları da ortaya çıkmaktadır. Bu alanlar, dijital göçebelere yüksek hızlı internet erişimi ve barınma gibi hizmetler sunan mekânlar olarak dikkat çekmektedir (Green, 2020). Ortak çalışma alanları, sıkça dijital göçbeler tarafından tercih edilen popüler destinasyonlarda yaygın olarak bulunmaktadır (Reichenberger, 2018).

Roam, dijital göçbeler için özel olarak tasarlanmış projelerden biridir. Bu proje, Alman mimar Alexis Dornier'in Bali'deki birkaç apartman bloğunu ortak bir yaşam alanına dönüştürmesiyle ortaya çıkmıştır (Büscher ve Liechti, 2023). Projenin çatı katında ferah bir salon, yüzme havuzu, geniş bir ortak mutfak ve bahçe yer almaktadır. Ayrıca, ortak yaşam alanı olarak güneşlenme terası, kafe, şarap barı, restoran ve yoga alanı gibi olanaklar da sunulmaktadır (İlhan, 2021).

Hırvatistan'da hayata geçirilen Saltwater, dijital göçbeler için tasarlanmış ortak çalışma ve yaşam alanlarına örnek olarak gösterilebilir (Cook vd., 2023). Bu girişim, katılımcılarına iş dünyası, kent yaşamı ve turizm konularında paket programlar ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. Saltwater, aynı zamanda dijital göçebelik alanında Akdeniz tarımı, iklim değişikliği ve sürdürülebilir turizm gibi temalar üzerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda, ilk dijital göçebe konferansı olarak bilinen "Gizli Dalmaçya" isimli sürdürülebilir turizm projesini düzenlemiş, Zagreb Dijital Göçebe Haftası ve Zagreb Dijital Göçebe Elçisi projeleri ile ödüllere layık görülmüştür (İlhan, 2021).

Birçok ülke, dijital göçbelerin yaşamlarını kolaylaştırmak amacıyla çeşitli politikalar geliştirmiştir ve şu ana kadar 20'den fazla ülke, bu gruba özel vize uygulamaları sunmaktadır (Chevtaeva ve Denizci Guillet, 2023; Thompson, 2023). Ancak, bu yaşam tarzının avantajlarının yanı sıra bazı zorlukları da bulunmaktadır. Özellikle aile ve arkadaşlardan uzak kalma ile yalnızlık hissi, dijital göçbelerin bu yaşam tarzından vazgeçmelerine neden olan en yaygın sebepler arasında yer almaktadır (Akın, 2021; Orel, 2019).

2.3 Dijital Göçebelik ve Turizm İlişkisi

Dijital göçbeler, sürekli seyahat etmeleri nedeniyle sıklıkla turist olarak değerlendirilirler. Geleneksel turistlerden farklı olarak, uzun süreli konaklamaya eğilimli olan dijital göçbeler, genellikle yüksek gelir grubuna dahildir ve destinasyonlarda daha fazla harcama yaparak yerel ekonomiye önemli katkılar sağlarlar (Richards, 2022). Bu durum, turizm gelirlerini artırmak ve sürdürülebilir turizm stratejileri geliştirmek isteyen ülkeler için bir fırsat sunmaktadır (Chevtaeva ve Denizci Guillet, 2023).

Buenos Aires Şehri hükümetinin 2021 yılında dijital göçbeleri çekmek amacıyla geliştirdiği projede şehri cazip bir destinasyon haline getirmek için Airbnb ile 40 yerel otelin iş birliği yapması, göçbeler için hem mesleki hem de akademik fırsatlar sunan bir ekosistem oluşturmuştur (Benedetti, 2022).

Benzer şekilde, Britanya'ya bağlı Montserrat Adası, ekonomisinin büyük ölçüde turizme bağımlı olması nedeniyle pandemiden ciddi şekilde etkilenmiş, bu durumu tersine çevirmek için dijital göçebelere yönelik özel vize programları geliştirmiştir. Montserrat'ın turizm politikası "iz bırakmadan seyahat etmek" ilkesi doğrultusunda şekillenmiş ve sürdürülebilir gıda uygulamaları ve yerel mutfak kültürü, destinasyonun cazibe unsurları arasında yer almıştır (Thompson, 2023).

Dijital göçebeler için turizm sektöründe çeşitli ürün ve hizmetler geliştirilmektedir. Bu hizmetler, çevresel sürdürülebilirliği desteklerken, yerel halka yeni istihdam fırsatları sunmaktadır. Dijital göçebelerin destinasyonlar üzerindeki çevresel, sosyal ve ekonomik etkileri, turizm endüstrisinin bu kitleye özel politikalar geliştirmesine neden olmuştur (Guttentag, 2022). Bu doğrultuda, Nomad Cruise gibi turizm girişimleri, birkaç haftadan bir yıla kadar sürebilen özel seyahat paketleri sunmaktadır. Atlantik'te düzenlenen bu yolculuk, 200'den fazla dijital göçebe ve girişimciyi bir araya getirerek uzaktan çalışma, iş geliştirme ve kişisel gelişim konularında konferanslar, atölye çalışmaları ve networking etkinlikleri düzenlemektedir (Müller, 2023).

Dijital göçebelere yönelik geliştirilen turistik paketler, geleneksel kitle turizmi uygulamalarından farklıdır. Geleneksel paket turlar, genellikle homojen turist gruplarına hitap ederken, dijital göçebeler kültürel çeşitliliğe sahip, bireysel deneyimler yaşamayı tercih eden heterojen bir kitleyi oluşturmaktadır (Büscher ve Liechti, 2023). Bu nedenle, dijital göçebeler için tasarlanan turizm modelleri, esneklik, uzun süreli konaklama ve deneyim temelli seyahat anlayışını öne çıkarmaktadır.

2.4 Hareketlilik (Mobility) Teorisi ve Dijital Göçebelik

Dijital göçebelik kavramı kişilerin fiziksel ve dijital mobilité süreçlerini içeren dinamik bir yaşam tarzı olarak ortaya çıkmaktadır. Hareketlilik Teorisi, geleneksel statik mekânsal analizlerin ötesinde bireylerin, nesnelerin, sermayenin, bilginin ve teknolojinin değişken ve ilişkili doğasını vurgulayan bir yaklaşımdır (Sheller ve Urry, 2006). Dijital göçebelik, bu teorinin önemli bir yansıması olarak, bireylerin hem fiziksel hem de dijital hareketlilik süreçlerini kapsayan esnek ve küresel bir yaşam biçimini temsil etmektedir.

Hareketlilik Teorisi, mekânsal hareketlilik ve teknolojik gelişmelerin bireylerin yaşam ve çalışma uygulamalarını nasıl değiştirdiğini açıklamak için kullanılan bir araçtır. Geleneksel çalışma modellerinden farklı olarak, dijital göçebeler fiziksel sınırları aşarak dünyanın farklı bölgelerinde yaşayabilmekte ve çalışabilmektedir. Bu durum, yer bağımsızlığı (location independence) kavramıyla örtüşmekte ve Hareketlilik Teorisi'nin mekânsal esneklik, ağ bağlantıları ve dijitalleşme süreçleri ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir (Richards, 2022). Covid salgını iş gücü mobilitésini artırarak bireylerin uzaktan çalışma pratiklerini kalıcı hale getirmiş ve küresel çapta yeni dijital göçebe topluluklarının oluşmasına katkıda bulunmuştur (Büscher ve Liechti, 2023). Hareketlilik Teorisi, bu dönüşümü açıklayarak bireylerin sürekli hareket halinde olmalarını, çalışma ortamlarının sınırlarının belirsizleşmesini ve teknolojinin hareketliliği nasıl kolaylaştırdığını ifade etmede yardımcı olmuştur.

Hareketlilik Teorisi'nin turizmle olan ilişkisi, dijital göçebeliliğin çalışma ve seyahat pratiklerini bir araya getiren bir yapı oluşturduğunu göstermektedir. Dijital göçebeler, sadece çalışmak için değil, aynı zamanda turistik destinasyonları keşfetmek, yerel kültürlerle etkileşime girmek ve farklı bölgelerde uzun süreli konaklamak amacıyla hareket etmektedirler (Müller, 2023). Bu durum, hareketlilik ve turizm arasındaki kesişim noktalarını ön plana çıkarmakta ve turistik mekânların sadece kısa süreli ziyaretler için değil, aynı zamanda yaşam ve çalışma alanları olarak yeniden şekillendiğini ortaya koymaktadır (Guttentag, 2022).

Hareketlilik Teorisi, dijital göçebeliliğin sadece bireysel hareketlilikle sınırlı olmadığını, aynı zamanda bilgi, sermaye ve sosyal ağların küresel dolaşımıyla bağlantılı çok boyutlu bir olgu olduğunu göstermektedir. Bu teori, dijital göçebelerin fiziksel, ekonomik ve sanal dünyalar arasında nasıl hareket ettiğini anlamak için uygun bir analitik çerçeve sunmakta ve çalışma kapsamında incelenen akademik literatürde dijital göçebeliliğin çok boyutlu yapısını anlamlandırmada önemli bir rol oynamaktadır.

3 Metodoloji

Dijital göçebelik alanındaki akademik çalışmaları ele alan bu çalışma, elde edilen verilerin eğilimlerini, temel araştırma alanlarını ve akademik iş birliklerini bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Hareketlilik Teorisi çerçevesinde ele alınan araştırma, dijital göçebelik literatüründeki bilimsel üretkenliği, atıf ağlarını ve tematik gelişimi sistematik bir şekilde değerlendirerek, alanın mevcut durumunu ve gelecekteki araştırma yönelimlerini ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu kapsamda, bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak, dijital göçebelik ve turizm arasındaki bağlantıyı ele alan akademik çalışmaların disiplinler arası dağılımı, en etkili yayınlar ve araştırma eğilimleri detaylı bir şekilde incelenmektedir.

Bibliyometrik analiz, bilimsel üretimi ve iş birliklerini metriksel ve görselleştirme teknikleriyle incelemeye yönelik bir yöntemdir (Zupic ve Cater, 2015). Bilimsel bilgi birikiminin haritalanmasını sağlayarak, gelecekteki araştırma yönelimlerinin belirlenmesine katkıda bulunmaktadır (Aria ve Cuccurullo, 2017; Donthu vd., 2021). Araştırmanın kapsamını, Scopus veri tabanında yer alan dijital göçebelik konulu akademik yayınlar oluşturmaktadır. Bu çalışmada Scopus veri tabanının tercih edilme nedeni, sosyal bilimler alanında hakemli ve yüksek etkili akademik yayınları içeren en kapsamlı kaynaklardan biri olmasıdır. Scopus, geniş kapsamı, disiplinler arası içeriği ve güvenilir atıf indeksleriyle bibliyometrik analizler için uygun bir veri kaynağı olarak kabul edilmektedir (Elsevier, 2021; Mongeon ve Paul-Hus, 2016). Scopus'un sunduğu analiz araçları ve bibliyometrik göstergeler, araştırma trendlerini belirleme ve akademik iş birliklerini görselleştirme açısından avantaj sağlamaktadır (Aksnes vd., 2019). Web of Science veri tabanı da bibliyometrik çalışmalar için sıkça kullanılmakla birlikte, erişim kısıtlamaları nedeniyle bu çalışmaya dâhil edilmemiştir. Google Scholar ise hakemli ve hakemsiz yayınları ayırım gözetmeksizin içermesi ve akademik olmayan içeriklere yer vermesi nedeniyle bibliyometrik analizlerde güvenilir bir kaynak olarak değerlendirilmemektedir (Halevi vd., 2017; Martin-Martin vd., 2018). Bu bağlamda, Scopus'un veri kalitesi, kapsamlı indeksleme sistemi ve bibliyometrik analizlerdeki yaygın kullanımı, bu çalışmada tercih edilmesinin temel gerekçelerini oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak, "TITLE-ABS-KEY (digital AND nomad)" anahtar kelimeleriyle Sosyal Bilimler (SOCİ) kategorisinde yayımlanmış yalnızca "article" biçimindeki çalışmalar seçilmiştir. 30 Aralık 2024 itibarıyla elde edilen veri seti 2016-2024 yılları arasında yayımlanan, toplam 80 makaleden oluşmaktadır. Veriler, R Studio yazılımında "bibliometrix" paketi (Aria ve Cuccurullo, 2017) ile analiz edilmiştir. Yayın yılı dağılımı, yazar iş birlikleri, atıf ağı, tematik haritalar ve eş görölme (co-occurrence) analizi gibi metrikler kullanılarak; Three-Field Plot, Clustering by Coupling ve faktör analizi ile bilimsel haritalar oluşturulmuştur.

Bu çalışma, dijital göçebelik olgusunu Hareketlilik (Mobility) Teorisi çerçevesinde incelemektedir. Bu teori, bireylerin mekânsal hareketliliklerini ve küresel bağlantılar aracılığıyla şekillenen yaşam pratiklerini açıklamaktadır (Sheller ve Urry, 2006). Bibliyometrik analiz sonuçları, dijital göçebelerin hareketlilik biçimlerinin literatürde nasıl ele alındığını ve akademik çalışmaların bu konuya hangi perspektiften yaklaştığını ortaya koymaktadır.

4 Bulgular ve Tartışma

Dijital göçebelik alanındaki akademik çalışmalar son yıllarda hızla artış göstermiştir. 2016-2024 yılları arasında yayımlanan 80 makale, bu alandaki akademik üretkenliğin genişlediğini ortaya koymaktadır. Tablo 1'de de görüldüğü üzere, yıllık büyüme oranı %55,39 olarak tespit edilmiş olup, bu oran dijital göçebelik konusuna duyulan akademik ilginin hızla arttığını göstermektedir. İncelenen çalışmaların 51 farklı kaynaktan elde edilmesi ve toplamda 153 yazar tarafından kaleme alınmış olması, konunun disiplinler arası niteliğini desteklemektedir.

Dijital göçebelik literatüründe uluslararası iş birliği oranı %18,75 olarak belirlenmiş, bu da araştırmaların büyük ölçüde belirli coğrafi bölgelerde yoğunlaştığını göstermektedir. Ayrıca, çalışmalarda toplam 315 anahtar kelimenin kullanılması ve 3947 referansa yer verilmesi, konunun geniş bir akademik perspektiften ele alındığını ortaya koymaktadır. Makalelerin ortalama atıf sayısının 14,71 olması, literatürdeki çalışmaların akademik etki gücünü vurgulamaktadır.

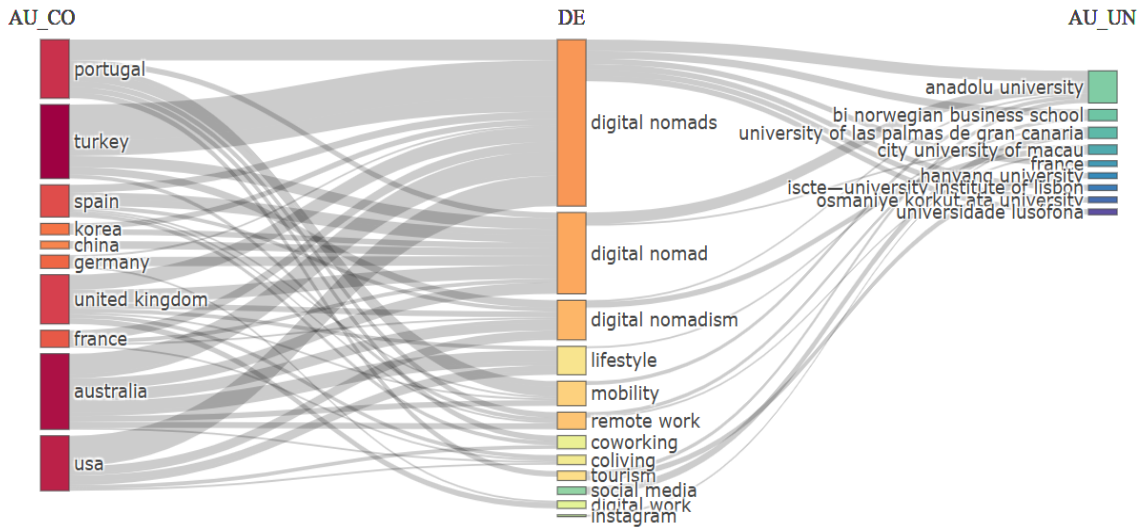
Tablo 1: *Dijital Göçebelik Alanındaki Bibliyometrik Veriler (2016-2024)*

Kategori	Değer
Toplam Makale Sayısı	80
Yıllık Büyüme Oranı (%)	55.39
Toplam Kaynak Sayısı	51
Toplam Yazar Sayısı	153
Makale Başına Ortalama Yazar Sayısı	2.16
Uluslararası İş Birliği Oranı (%)	18.75
Toplam Anahtar Kelime Sayısı	315
Toplam Referans Sayısı	3947
Makalelerin Ortalama Atıf Sayısı	14.71
Makalelerin Ortalama Yaşı (Yıl)	1.41

Bununla birlikte, makalelerin ortalama yaşı 1,41 yıl olarak hesaplanmış, bu durum literatürün güncelliğini koruduğunu ve konunun halen yükselen bir araştırma alanı olduğunu ortaya koymaktadır. Dijital göçebelik üzerine yapılan araştırmaların giderek artan akademik ilgisi, çalışma konusunun gelecekte daha fazla disiplinler arası araştırma ile genişleyebileceğine işaret etmektedir.

4.1 Three-Field Plot Analizi (Üç Alanlı Grafik Analizi):

Three-Field Plot analizi, dijital göçebe temalı araştırmaların coğrafi, tematik ve kurumsal bağlantılarını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Analizin sol kısmında yazarların ülkeleri, orta bölümde ise anahtar kelimeler yer almakta; sağ tarafta ise yazarların bağlı olduğu kurumlar sıralanmaktadır (Şekil 1).

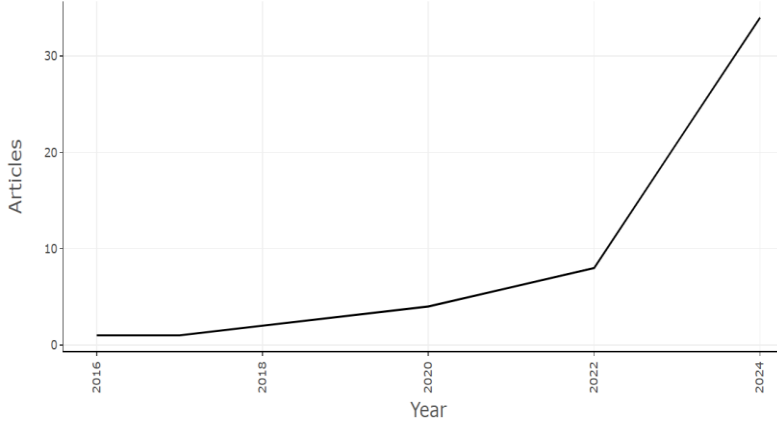
Şekil 1. Three-Field Plot Analizi

Mobilite teorisi çerçevesinde yapılan Three-Field Plot analizi, dijital göçebeliğin mekânsal hareketlilik, esnek çalışma ve turizmle ilişkili ağlar içinde nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır. Portekiz ve İspanya'nın "mobilité" ve "turizm" odaklı çalışmaları, dijital göçebelerin turizm ekonomisi ve destinasyonlarla olan bağlantılarını vurgularken; Türkiye'nin "uzaktan çalışma" ve "dijital göçebeler" temalarına odaklanması, işgücü mobilitesinin dijitalleşimini ön plana çıkarmaktadır.

Bu bağlamda, dijital göçebelik, fiziksel, ekonomik ve bilgi akışlarının kesiştiği çok boyutlu bir hareketlilik modeli olarak kendini göstermektedir. Kurumsal iş birlikleri ve akademik çalışmalar, dijital göçebeliğin farklı coğrafyalardaki ele alış biçimlerini ortaya koyarak, mobilite ağlarının disiplinler arası bir çerçevede analiz edilmesini mümkün kılmaktadır.

4.2 Annual Scientific Production (Yıllık Bilimsel Üretim):

Dijital göçebelik üzerine gerçekleştirilen akademik çalışmaların tarihi 2016 yılına kadar uzanmaktadır; ancak bu konuda yapılan incelemeler, 2020 yılına kadar sınırlı kalmıştır. 2020 sonrasında, özellikle 2022 ve 2024 yılları arasında, bu alandaki araştırmalarda belirgin bir artış gözlemlenmiştir (Şekil 2). Bu yükseliş, COVID-19 pandemisinin getirdiği uzaktan çalışma pratiğinin yaygınlaşması ve dijitalleşme süreçlerinin hızlanmasıyla doğrudan ilişkilidir.

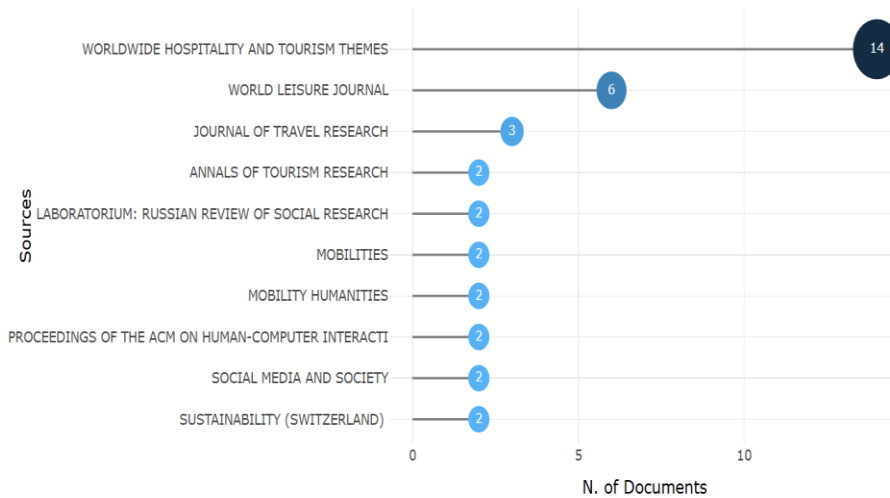

Şekil 2: Annual Scientific Production (Yıllık Bilimsel Üretim)

Mobilite teorisi, teknolojik gelişmelerin ve kriz durumlarının (örneğin pandemi) çalışma şekilleri ile hareketlilik modellerini nasıl dönüştürdüğünü ele almaktadır. 2020 sonrasında dijital göçebe araştırmalarındaki artış, fiziksel hareketliliğin esnekleşmesi, işin mekândan bağımsız hale gelmesi ve küresel işgücü dinamiklerindeki değişimle paralellik göstermektedir.

4.3 Most Relevant Sources (En İlgili Kaynaklar):

Dijital göçebelik konusundaki akademik çalışmaların yayımlandığı kaynaklar incelendiğinde, en fazla katkıyı 14 yayın ile "Worldwide Hospitality and Tourism Themes" dergisi sağlamaktadır. Bunu, 6 yayın ile "World Leisure Journal" ve 3 yayın ile "Journal of Travel Research" takip etmektedir. Diğer dergiler ise her biri 2 yayımla eşit katkıda bulunmuş ve bu alana farklı disiplinlerden önemli perspektifler sunmuştur (Şekil 3).

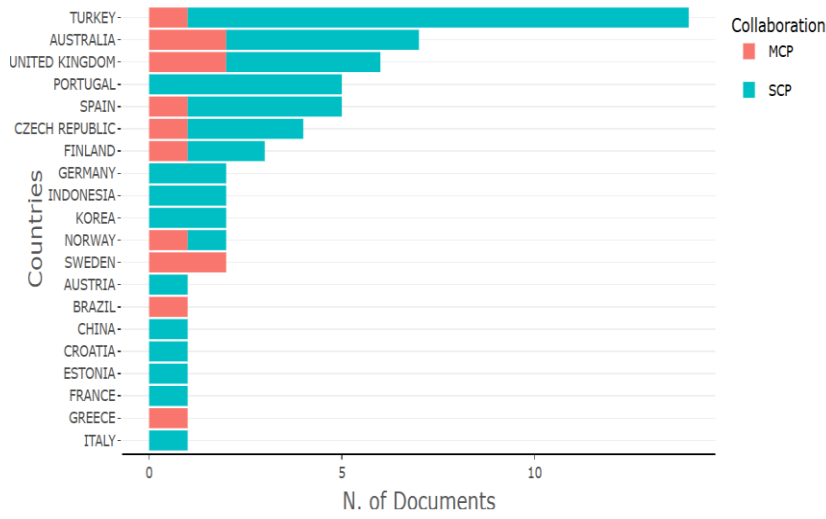

Şekil 3: Most Relevant Sources (En İlgili Kaynaklar)

"Annals of Tourism Research," "Mobilities" ve "Social Media and Society" gibi farklı alanlara yönelik dergilerin yer alması, dijital göçebelik çalışmalarının turizm, boş zaman, hareketlilik, sosyal medya ve sürdürülebilirlik eksenlerinde çok disiplinli bir yaklaşımla ele alındığını göstermektedir.

4.4 Corresponding Author's Countries (Yazarların Ülkelerine Göre Katkılar):

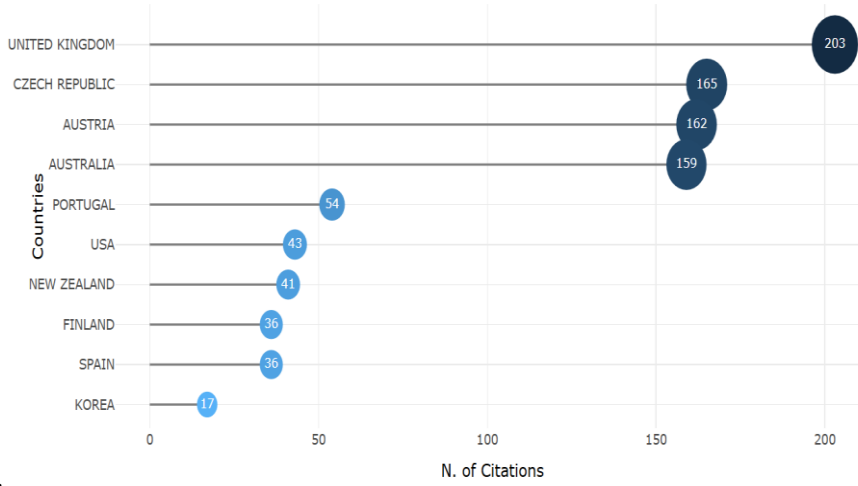
Dijital göçebelik alanındaki literatüre katkıda bulunan ülkeler incelendiğinde, Türkiye en fazla yayın üreten ülke olarak öne çıkmaktadır. Bu alandaki çalışmaların büyük bir kısmı ulusal düzeyde (SCP: Tek Ülke Yayınları) gerçekleştirilmektedir. Avustralya ve Birleşik Krallık ise uluslararası iş birliği (MCP: Çoklu Ülke Yayınları) açısından dikkate değer bir konumda yer almaktadır. Portekiz ve İspanya ise daha çok yerel çalışmalara odaklanmaktadır. Norveç ve Brezilya, az sayıda yayına sahip olmalarına rağmen, uluslararası iş birliğine özel bir önem atfetmektedir. Genel olarak dijital göçebelik literatüründe ulusal çalışmalar baskın olsa da Avustralya ve Birleşik Krallık, küresel iş birliği perspektifinin gelişimine önemli katkılarda bulunmaktadır (Şekil 4).

Şekil 4: Corresponding Author's Countries (Yazarların Ülkelerine Göre Katkılar)

4.5 Most Cited Countries (En Çok Atıf Alan Ülkeler):

Şekil 5'te dijital göçebelik literatüründeki atıfların ülkelere göre dağılımını ortaya koymaktadır. Atıf dağılımı, bilimsel bilginin küresel düzeydeki hareketliliğini gözler önüne sermektedir. Birleşik Krallık, Çekya, Avusturya ve Avustralya'nın yüksek atıf oranları, bu ülkelerin dijital göçebelik alanında önemli bir konumda olduğunu ortaya koymaktadır. Mobilite teorisine göre, akademik etkilerin yayılması bilimsel iş birliği ve bilgi akışı ile şekillenmektedir.

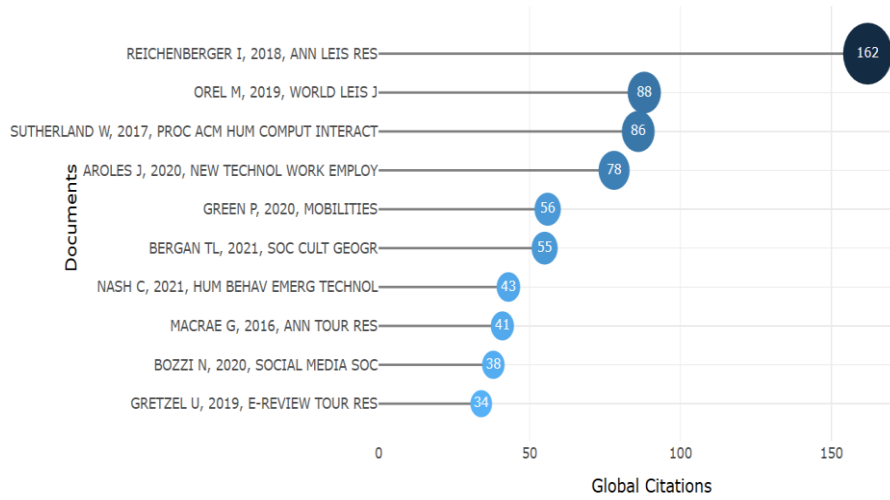

Şekil 5: Most Cited Countries (En Çok Atıf Alan Ülkeler)

Diğer yandan, Portekiz, ABD, Yeni Zelanda, Finlandiya ve İspanya gibi ülkeler daha az atıf alarak sınırlı bir etki yaratmaktadır. Bu durum, bilimsel mobilitenin asimetrik bir şekilde dağıldığını ve öncü ülkelerin küresel bilgi ağlarını şekillendirirken diğer ülkelerin daha yerel kalma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

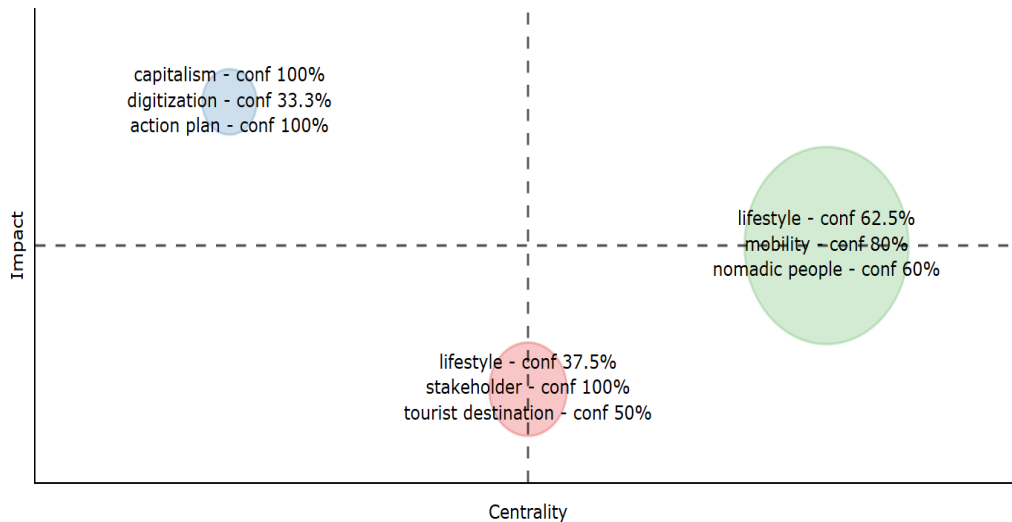
4.6 Most Global Cited Documents (En Çok Atıf Alan Belgeler):

Dijital göçebelik üzerine yapılan araştırmalar, bu konunun akademik çerçevesinin nasıl oluşturulduğunu ve hangi temaların ön plana çıktığını göstermektedir (Şekil 6). Özellikle Reichenberger (2018), Orel (2019) ve Sutherland (2017) gibi çalışmaların yüksek oranda atıf alması, bu alandaki temel teorik ve kavramsal çerçevelerin bu araştırmalara dayandığını ortaya koymaktadır.

Şekil 6: Most Global Cited Documents (En Çok Atıf Alan Belgeler)

Mobilite teorisi, bilgi ve akademik etkinin yayılımının, küresel akademik ağlar ve disiplinler arası etkileşimlerle şekillendiğini vurgular. Bu bağlamda, en çok atıf alan çalışmalar, dijital göçebeliliğin mekânsal hareketlilik, esnek çalışma ve teknolojik altyapı ile olan ilişkisini ön plana çıkarmaktadır. Green (2020), Bergan (2021) ve Bozzi (2020) gibi son dönemde yapılan çalışmalar da önemli atıflar almakta ve dijital göçebeliliğin giderek büyüyen bir araştırma alanı olduğunu, ayrıca güncel akademik ilgiyi sürdürdüğünü göstermektedir. Bu dağılım, dijital göçebelik araştırmalarında belirli kritik çalışmaların akademik alana yön verdiğini ve mobilite odaklı yaklaşımlar ile desteklendiğini ortaya koymaktadır.

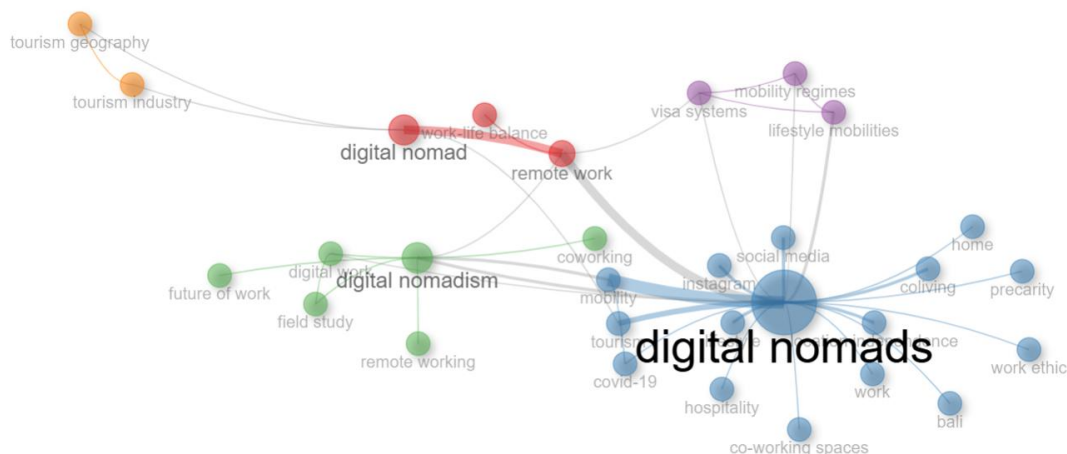

Şekil 8: Clustering by Coupling (Eşleşmeye Göre Kümeleme)

Kırmızı küme ise, düşük merkezîyet ve etki düzeyine sahip "stakeholder" ve "tourist destination" gibi konuları barındırmaktadır. Bu temalar, dijital göçebelîğin turizm ve paydaş ilişkileri bağlamında yeterince derinlemesine ele alınmadığını göstermektedir. Genel itibarıyla, analiz dijital göçebelîğin merkezinde hareketlilik ve yaşam tarzı pratiklerinin bulunduğunu, ekonomik ve dijitalleşme faktörlerinin bu yapıyı desteklediğini ortaya koymaktadır.

4.9 Co-occurrence Network (Eş Görülme Ağı):

Şekil 9, dijital göçebelik literatüründeki temaların ve kavramların birbirleriyle etkileşimlerini görsel olarak sunmaktadır. Kırmızı grup, "digital nomad", "remote work" ve "work-life balance" gibi kavramlarla, dijital göçebeliğin modern çalışma modelleri ve iş-yaşam dengesi ile olan güçlü bağıı gün yüzüne çıkarmaktadır. Mavi grup ise "social media", "hospitality" ve "Bali" gibi sosyal ve kültürel unsurlar aracılığıyla dijital göçebelerin kimlik inşasında sosyal medyanın rolünü ve popüler destinasyonlarla olan ilişkisini vurgulamaktadır. Yeşil grup, "digital nomadism", "remote working" ve "future of work" kavramlarıyla dijitalleşmenin iş dünyasındaki dönüşümüne ve dijital göçebelerin bu süreçteki önemli konumuna dikkat çekmektedir. Turuncu grup, "tourism geography" ve "tourism industry" temaları ile dijital göçebeliğin turizm sektörüne etkilerini ve destinasyonlar arasındaki bağlantıları incelemektedir. Son olarak, mor grup, "mobility regimes" ve "visa systems" kavramlarıyla dijital göçebelerin uluslararası hareketlilikte karşılaştıkları yasal ve lojistik zorlukları öne çıkarmaktadır.

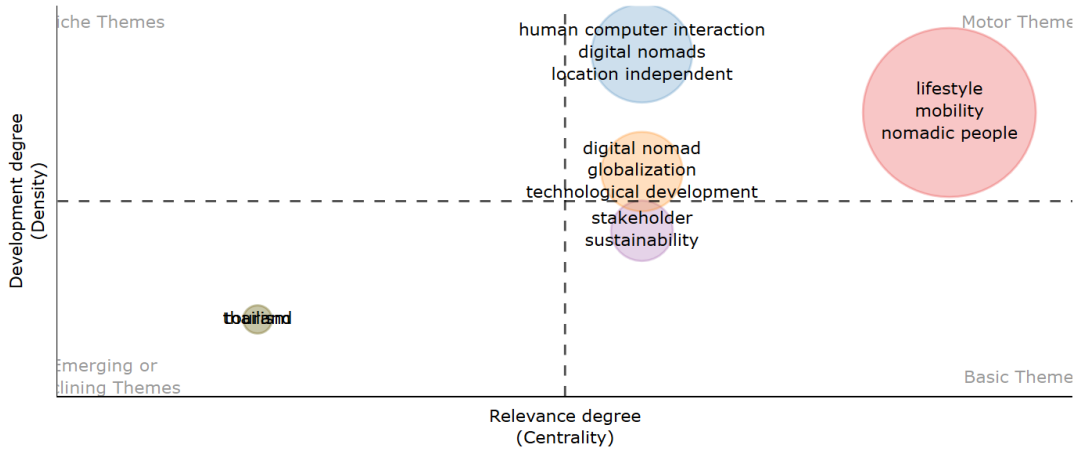

Şekil 9: Co-occurrence Network (Eş Görülme Ağı)

Genel olarak, bu grafik dijital göçebeliliğin bireysel, sosyal, ekonomik ve yasal boyutlarıyla çok disiplinli bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Mobilite teorisi çerçevesinde ele alındığında, bu bağlantılar, dijital göçebelerin esnek hareketliliğini, teknolojik gelişmeler ve küresel işgücü sistemleriyle olan ilişkisini, ayrıca yaşam tarzı dönüşümünü anlamak için önemli ipuçları sunmaktadır.

4.10 Thematic Map (Tematik Harita):

Dijital göçebelik literatüründe yer alan temaların merkeziyet ve gelişim düzeylerini inceleyen bir analiz sunulmaktadır (Şekil 10). Motor temalar arasında yer alan "lifestyle", "mobility" ve "nomadic people", dijital göçebeliliğin literatürdeki ana odak noktalarını temsil ederek, bu alanın yüksek etkili ve güçlü bir bağlantı ağına sahip olduğunu göstermektedir. Öte yandan, temel temalar olarak sınıflandırılan "technological development", "globalization", "stakeholder" ve "sustainability" literatürde geniş bir bağlama sahip olmasına rağmen daha az gelişim göstermektedir.

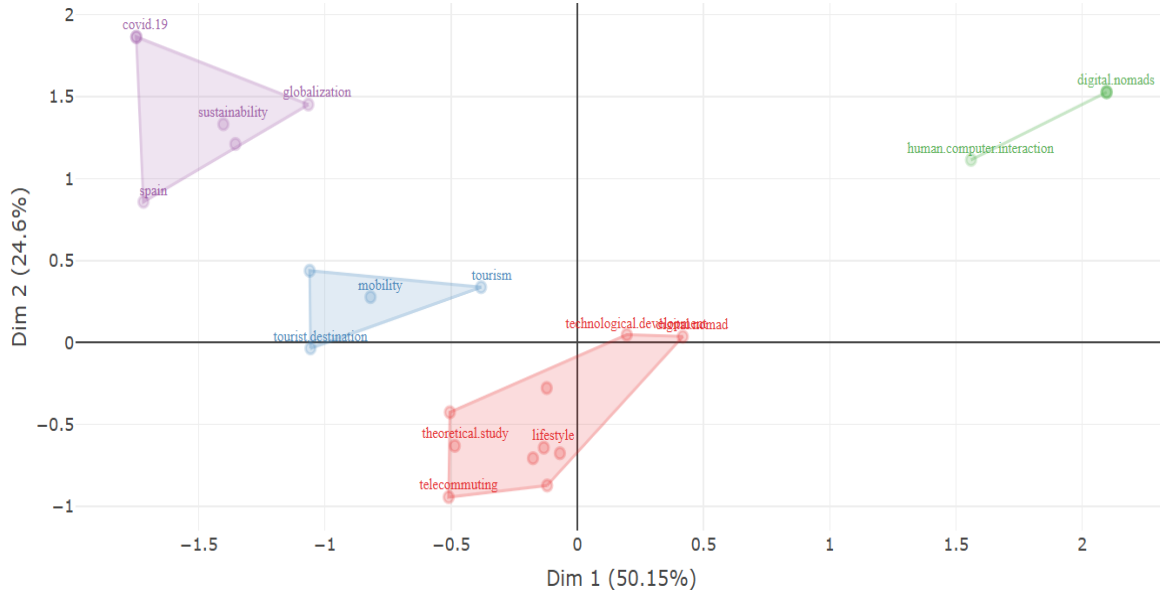

Şekil 10: Thematic Map (Tematik Harita)

Niş temalar arasında yer alan "human computer interaction", "digital nomads" ve "location independent" ise belirli bağlamlarda incelenmekte olup, derinlemesine akademik çalışmalar gerektiren konular olarak dikkat çekmektedir. Gelişmekte olan temalar arasında bulunan "Thailand", düşük merkeziyet ve gelişim derecesiyle dijital göçebeliliğin belirli coğrafi alanlarda yeni bir araştırma fırsatı sunduğunu göstermektedir. Bu dağılım, dijital göçebelik literatürünün yaşam tarzı, hareketlilik ve teknolojik dönüşüm gibi temel dinamiklerle şekillendiğini, ancak bölgesel ve niş konularda daha fazla araştırma potansiyeli barındırdığını ortaya koymaktadır.

4.11 Factorial Analysis (Faktör analizi)

Faktör analizi, Multiple Correspondence Analysis (Çoklu Uygunluk Analizi) yöntemi ile dijital göçebelik temasının çok boyutlu yapısını ve ilişkilerini kapsamlı bir şekilde incelemektedir (Şekil 11). İlk iki eksen, sırasıyla %50,15 ve %24,6 varyans açıklayarak toplamda %74,75 oranında önemli bir veri temsili sağlamaktadır. Analiz, "Keywords Plus" alanına dayanarak dört ana tematik grup belirlemiştir. Yeşil grup, "dijital göçebeler" (digital nomads) ve "insan-bilgisayar etkileşimi" (human-computer interaction) kavramlarıyla dijital göçebeliliğin teknoloji bağımlılığını ve bu yaşam biçiminin dijital araçlarla güçlü bağını vurgulamaktadır.

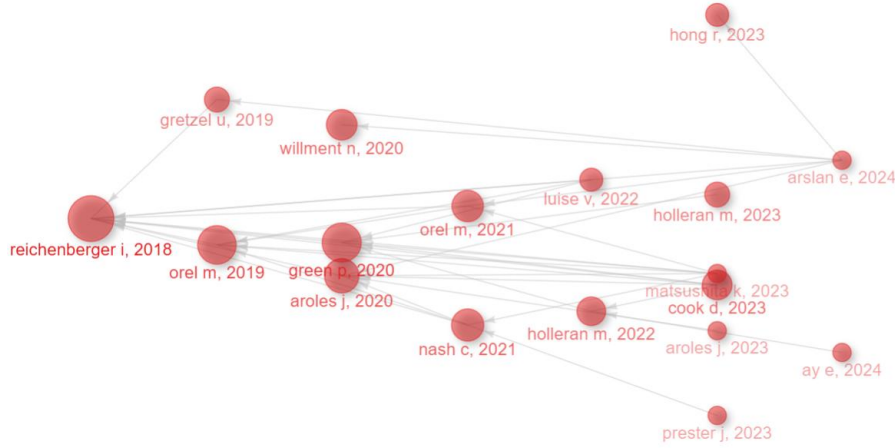

Şekil 11: Factorial Analysis (Faktör analizi)

Mobilite teorisi çerçevesinde, bu grup dijital göçebelerin teknolojiyi bir hareketlilik aracı olarak nasıl kullandığını açıklamaktadır. Kırmızı grup, "yaşam tarzı" (lifestyle), "teknolojik gelişmeler" (technological development) ve "uzaktan çalışma" (telecommuting) gibi kavramlarla dijital göçebeliğin esnek ve seyahat odaklı yaşam biçimini temsil etmektedir. Bu grup, bireylerin işlerini bağımsız ve mekândan bağımsız şekilde yönetebilme becerilerini ön plana çıkarmaktadır. Mavi grup, "hareketlilik" (mobility), "turizm" (tourism) ve "turistik destinasyonlar" (tourist destinations) kavramlarıyla dijital göçebeliğin turizmle kesişimini ve bu yaşam biçiminin turistik destinasyon tercihlerine olan etkisini ortaya koymaktadır. Bu grup, mobilitenin turizm sektörüne olan etkilerini güçlü bir şekilde yansıtmaktadır. Mor grup, "küreselleşme" (globalization), "pandemi" (COVID-19) ve "sürdürülebilirlik" (sustainability) gibi kavramlarla dijital göçebeliğin küresel ve çevresel boyutlarına odaklanmaktadır. Özellikle COVID-19 pandemisi, dijital göçebeliğin hızlanmasında belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Bu analiz, dijital göçebeliğin teknoloji, hareketlilik ve küresel etkiler arasındaki derin bağlarını inceleyerek, bu yaşam biçiminin sosyal, ekonomik ve çevresel perspektiflerini ortaya koymaktadır. Mobilite teorisi ışığında değerlendirildiğinde, dijital göçebelik bireyler, teknolojiler ve küresel dinamiklerin sürekli etkileşim içinde olduğu çok boyutlu bir yapı olarak şekillenmektedir.

4.12 Historiograph (Historiografik Analiz):

Historiografik Analiz, dijital göçebelik literatüründeki makaleler arasındaki atıf ilişkilerini görselleştirerek bu alanın gelişimini ve bilgi akışını değerlendirmek için önemli bir araç sunmaktadır (Şekil 12). Reichenberger'in (2018) çalışması, literatürdeki merkezi bir düğüm konumundadır ve dijital göçebelik alanına kavramsal ve metodolojik bir temel kazandırmaktadır. Bu çalışmaya doğrudan atıfta bulunan Orel (2019, 2021), Aroles (2020, 2023), Green (2020) ve Holleran (2022, 2023) gibi diğer önemli araştırmalar, Reichenberger'in etkisini ve literatürdeki merkezi pozisyonunu pekiştirmektedir.

Şekil 12: Historiograph (Historiografik Analiz)

Daha dış halkalarda konumlanan Gretzel (2019) ve Willment (2020) gibi düğümler, daha spesifik veya alt alanlara odaklandıklarını göstererek, sınırlı bir bağlama sahip olduklarına işaret etmektedirler. Aynı zamanda, Hong (2023), Arslan (2024) ve Ay (2024) gibi yeni çalışmalar, literatüre katkı sağlama potansiyeli taşımakta ve dijital göçebelik alanındaki araştırmaların gelişimini yansıtmaktadır.

Bu analiz, dijital göçebelik alanında bilgi akışını anlamak ve temel çalışmaları belirlemek için kıymetli bir kaynak oluşturmaktadır. Ayrıca, atıf ilişkileri aracılığıyla literatürdeki boşlukların ve gelecekteki araştırma olanaklarının tespit edilmesini kolaylaştırmaktadır. Mobilite teorisi çerçevesinde, bu tür analizler, dijital göçebelerin küresel hareketlilik ve akademik bilgi üretimi üzerindeki etkilerini anlamak açısından oldukça önemli bir rol oynamaktadır.

5 Sonuçlar

Dijital göçebelik, mekânsal hareketlilik, dijital bağlantılılık ve esnek çalışma biçimlerinin kesiştiği dinamik bir olgu olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmada Hareketlilik Teorisi (Mobility Theory) çerçevesinde değerlendirilen bulgular, dijital göçebeliğin yalnızca bireysel bir yaşam tarzı olmanın ötesinde, küresel iş gücü mobilitesi, turizm politikaları ve teknolojik dönüşümle iç içe geçtiğini göstermektedir.

Çalışmanın bulguları, dijital göçebelik üzerine yapılan akademik çalışmaların hızla arttığını ortaya koymaktadır. 2016-2024 yılları arasında yapılan çalışmaların yıllık büyüme oranı %55,39 olarak tespit edilmiş olup, bu durum dijital göçebeliğin akademik ilgi açısından yükselen bir araştırma alanı olduğunu göstermektedir. Bu ilginin en önemli tetikleyicilerinden biri, COVID-19 pandemisi sonrası uzaktan çalışma pratiklerinin yaygınlaşması olmuştur. Dijital göçebelik, teknolojik olanaklar sayesinde fiziksel sınırlardan bağımsız çalışma modellerinin yaygınlaşmasını destekleyerek mekânsal hareketlilik pratiklerini yeniden şekillendirmiştir. Bu bağlamda, Hareketlilik Teorisi'nin merkezinde yer alan bağlantısallık (connectivity), hareketliliğin akışkanlığı (fluidity of mobility) ve küresel ağların (global networks) genişlemesi gibi kavramlar, dijital göçebelik araştırmalarıyla örtüşmektedir.

Dijital göçebelik üzerine yapılan çalışmaların disiplinler arası bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. 51 farklı kaynaktan elde edilen veriler, konunun geniş bir akademik çerçevede ele alındığını göstermektedir. Bununla birlikte, uluslararası iş birliği oranının %18,75 gibi görece düşük bir seviyede olması, dijital göçebelik çalışmalarının henüz küresel akademik iş birliklerinde yaygın bir model oluşturmadığını göstermektedir. Portekiz, Türkiye, ABD ve Almanya akademik üretkenlik açısından ön planda yer alırken, Avustralya ve Birleşik Krallık uluslararası iş birliği açısından daha aktif ülkeler olarak öne çıkmaktadır. Hareketlilik Teorisi perspektifinden bakıldığında, akademik üretkenliğin belirli

bölgelerde yoğunlaşması, bilgi hareketliliğinin mekânsal dinamiklere bağı olarak değıştığını göstermektedir.

Dijital göçebelik, geleneksel göç teorilerinden farklı olarak, kesintisiz bir hareketlilik ve sürekliliğı olmayan bir yaşam biçimi sunmaktadır. Three-Field Plot Analizi sonuçlarına göre, dijital göçebeler özellikle "mobilité" ve "turizm" odaklı akademik çalışmalarda önemli bir kavramsal çerçeve olarak ele alınmaktadır. Bu durum, dijital göçebelerin sabit yerleşim düzenlerinden farklı olarak sürekli değışen destinasyonlarda yaşaması ve çalışmasının, akademik literatürde nasıl yankı bulduğunu göstermektedir. Hareketlilik Teorisi kapsamında, dijital göçebelerin esnek ve mekânsal bağımsızlığına sahip olmaları, yer ve zaman algısını dönüştürerek çalışma biçimlerini ve turizm ekonomisini yeniden şekillendirmektedir.

Dijital göçebelik literatüründe, bu grubun turistik destinasyonlarla kurduğı ekonomik ilişki dikkat çekici bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Clustering by Coupling Analizi'nde "mobility" ve "tourist destination" kavramlarının ilişkili olması, dijital göçebelerin turizm ekonomisiyle nasıl bütünleştiğini göstermektedir. Dijital göçebeler, geleneksel turistlerden farklı olarak daha uzun süreli konaklama eğilimi göstermekte ve yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır. Ancak, literatürde dijital göçebelerin uzun vadeli ekonomik etkilerine dair yeterli veri bulunmamaktadır. Hareketlilik Teorisi'nin turizm bağlamında uygulanması, dijital göçebelerin destinasyon seçimleri, uzun süreli konaklamaları ve yerel ekonomi üzerindeki etkilerinin gelecekte daha detaylı araştırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Dijital göçebeliğın en belirgin özelliklerinden biri, teknoloji aracılığıyla sürekli bir hareketliliğın sağlanmasıdır. Çalışma sonuçlarına göre, en sık karşılaşılan temalar arasında "uzaktan çalışma" ve "dijitalleşme" yer almaktadır. Bu durum, çalışma hayatındaki mekânsal dönüşümün en temel unsurlarından biri olan dijital bağlantılılığı ön plana çıkarmaktadır. Dijital göçebeler, hareketli olsalar da dijital araçlarla sabit bir çalışma rutini sürdürebilmektedir. Hareketlilik Teorisi perspektifinden bakıldığında, fiziksel ve sanal mobilitenin bir arada işleyişi, çalışma hayatının gelecekte daha da dinamik hale geleceğini göstermektedir.

Dijital göçebelik literatüründe en az incelenen konulardan biri, bu yaşam tarzının bireyler üzerindeki sosyal ve psikolojik etkileridir. Co-occurrence Network Analizi sonuçları, "work-life balance" ve "remote work" gibi kavramların dijital göçebelik ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Ancak, yalnızlık, aidiyet duygusu ve topluluk oluşturma süreçleri gibi konular literatürde sınırlı bir yer bulmuştur. Dijital göçebelerin sürekli hareket hâlinde olmaları, sosyal bağlarını nasıl kurdukları ve aidiyet duygularını nasıl inşa ettikleri konusunda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Bu çalışma, dijital göçebeliğın hareketlilik, esneklik, küresel bağlantılar ve teknolojik dönüşüm açısından nasıl şekillendiğini ortaya koymuştur. Dijital göçebelik literatürü hızla büyüyen bir akademik alan olmakla birlikte, disiplinler arası yaklaşım gerektiren pek çok eksik alan barındırmaktadır. Özellikle dijital göçebelerin uzun vadeli etkileri, sürdürülebilir turizm bağlamındaki rolleri ve iş gücü piyasasına entegrasyonu gibi konular gelecekte daha fazla ele alınmalıdır. Hareketlilik Teorisi çerçevesinde değerlendirildiğinde, dijital göçebelik yalnızca bireylerin hareketliliğini değıl, aynı zamanda küresel iş yapma biçimlerini, turizm politikalarını ve yerel ekonomik modelleri dönüştüren bir fenomen olarak ele alınmalıdır. Gelecekteki araştırmalar, bu dönüşümün sürdürülebilirlik ve toplumsal entegrasyon açısından nasıl şekillendiğine odaklanmalıdır.

6 Beyanname

6.1 Rakip Çıkarlar

Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Kaynaka

- Akın, F. (2021). Digital nomad lifestyle and its socio-economic implications. *Journal of Tourism Studies*, 15(2), 112-129.
- Aksnes, D. W., Langfeldt, L. ve Wouters, P. (2019). Citations, citation indicators, and research quality: An overview of basic concepts and theories. *SAGE Open*, 9(1), 1-17. <https://doi.org/10.1177/2158244019829575>
- Aria, M. ve Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Arica, R., akir, O. ve Sesliokuyucu, O. S. (2023). Examining reviews on hotels' measures about COVID-19 from a value cocreation and value codestruction perspective. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 6(1), 263-285.
- Benedetti, F. (2022). Digital nomads and the future of work and travel. *Journal of Sustainable Tourism*, 30(8), 1567-1582. <https://doi.org/10.1080/09669582.2022.2089820>
- Büscher, M. ve Liechti, L. (2023). Mobile work and nomadic lives: A new era of travel and labor. *Annals of Tourism Research*, 95, 103541. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2023.103541>
- Chevtava, E. ve Denizci Guillet, B. (2023). Remote work and digital nomad tourism: A global perspective. *Tourism Management*, 97, 104738. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2023.104738>
- Cook, D., Holleran, M. ve Nash, C. (2023). The post-pandemic rise of digital nomad visas: Mobility, privilege, and digital labour. *Journal of Contemporary Ethnography*. <https://doi.org/10.1177/08912416231149758>
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N. ve Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Elsevier. (2021). Content coverage guide: Scopus. <https://www.elsevier.com/solutions/scopus>, Erişim Tarihi: 14 Ocak 2025.
- Gretzel, U. (2019). The role of social media in creating and addressing overtourism. *International Journal of Tourism Cities*, 5(4), 497-511. <https://doi.org/10.1108/IJTC-06-2019-0096>
- Green, P. (2020). Mobility in the time of crisis: The evolution of digital nomadism during the pandemic. *Mobility Studies Quarterly*, 12(3), 456-471.
- Guttentag, D. (2022). Airbnb, digital nomadism, and the future of hospitality. *Hospitality ve Society*, 12(1), 23-45. https://doi.org/10.1386/hosp_00050_1
- Halevi, G., Moed, H. ve Bar-Ilan, J. (2017). Suitability of Google Scholar as a source of scientific information and as a tool for measuring scholarly impact. *Scientometrics*, 114(2), 1203-1218. <https://doi.org/10.1007/s11192-017-2211-x>
- Holleran, M. (2023). Digital nomadism and its urban implications. *Urban Studies*, 60(3), 456-470. <https://doi.org/10.1177/00420980221109624>
- İlhan, S. (2021). The emergence of co-living spaces for digital nomads: Case studies from Bali and Croatia. *Global Tourism Review*, 9(1), 78-94.
- Martin-Martin, A., Orduna-Malea, E., Thelwall, M. ve López-Cózar, E. D. (2018). Google Scholar, Web of Science, and Scopus: A systematic comparison of citations in 252 subject categories. *Journal of Informetrics*, 12(4), 1160-1177. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2018.09.002>
- Makimoto, T. ve Manners, D. (1997). Digital nomad. Wiley.
- Mongeon, P. ve Paul-Hus, A. (2016). The journal coverage of Web of Science and Scopus: A comparative analysis. *Scientometrics*, 106(1), 213-228. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1765-5>
- Müller, D. (2023). The digital nomad lifestyle: Between work, leisure, and tourism. *Current Issues in Tourism*, 26(5), 655-671. <https://doi.org/10.1080/13683500.2023.2173912>
- Orel, M. (2019). Coworking spaces as a driver for digital nomadism. *World Leisure Journal*, 61(3), 161-174. <https://doi.org/10.1080/16078055.2019.1639275>
- Reichenberger, I. (2018). Digital nomads: A quest for holistic freedom in work and leisure. *Annals of Leisure Research*, 21(3), 364-380. <https://doi.org/10.1080/11745398.2017.1358098>
- Richards, G. (2022). The rise of remote work and its impact on tourism. *Journal of Travel Research*, 61(4), 784-799. <https://doi.org/10.1177/00472875211019914>
- Sheller, M. ve Urry, J. (2006). The new mobilities paradigm. *Environment and Planning A*, 38(2), 207-226. <https://doi.org/10.1068/a37268>
- Şeyhanlıoğlu, H. Ö. ve Kingir, S. (2023). The effects of emotional labor and core-self assessments on constructive deviant behavior in hotel businesses: The mediating role of staff empowerment. *Ege Academic Review*, 23(4), 543-556.
- Thompson, M. (2023). Small island economies and the digital nomad trend: The case of Montserrat. *Island Studies Journal*, 18(2), 321-340. <https://doi.org/10.24043/isj.412>

Zupic, I. ve ater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429–472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>

© 2020 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)